

Ekonomikas ministrija

Ukrainas karadarbības ietekme uz būvniecības nozari

Olga Feldmane

01.06.2022.

Sankciju ietekme uz būvniecības nozari

- **Neliela ietekme:**

Darba spēka iztrūkums atsevišķos objektos (viesstrādnieku došanās uz savām mītnes valstīm).

- **Būtiska ietekmē**

- Atsevišķu būvizstrādājumu un resursu nepieejamība tirgū (tērauds, bitumens).

- Būvizstrādājumu un resursu straujš un neprognozējams cenu kāpums:

- **tērauds** (stiegru cena no 800 eiro/t uz 2000 eiro/t, metāla izstrādājumi ar augstāku pievienoto vērtību no 1000 eiro/t uz 3000 eiro/t);

- **bitumens** (cena ir pieaugusi par 37%, bet 2022.g. 07.03. piedāvājums (PMB) uz nākamajām 4 dienām sasniedza 670 Eur/t (Orlen), un 710 Euro/t (Lotos), nākošajam mēnesim vēl ir pieteikts cenas palielinājums par 40 Euro/t.);

- **degvielas** cenu pieaugums (it īpaši ceļu/tiltu būvniecībā).

Sankciju ietekme uz būvniecības nozari

Problēmas rodas:

- būvkomersantu piedāvājumi publiskajos būvdarbu iepirkumos iesniegti pirms šā gada 24.februāra un publiskais būvdarbu līgums vēl nav noslēgts, savukārt būvkomersants informē, ka tas nevar uzņemties objekta būvniecību par piedāvāto cenu;
- publiskais būvdarbu līgums ir noslēgts pirms šā gada 24.februāra, būvkomersants nespēj izpildīt uzņemtās saistības publiskajā būvdarbu līgumā noteiktajos termiņos par nolīgto līgumcenu;
- jaunu publisku būvdarbu iepirkumu rīkošana.

Risinājumi noslēgtajiem līgumiem

- Izveidojušies apstākļi atbilst Publisko iepirkumu likumā 61.panta 3.daļā un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likuma 66.panta 3.daļā ietvertajam gadījumam - līgumslēdzējpusēm ir tiesības veikt būtiskus līguma grozījumus, vienojoties par:
 - ✓ **līguma termiņa pagarināšanu;**
 - ✓ **līgumcenas pārskatīšanu (līdz 50% no sākotnējās līguma cenas);**
 - ✓ **citiem nepieciešamajiem grozījumiem.**

Risinājums meklējams katra konkrētā līguma ietvaros, būvdarbu veicējam pierādot objektīvus šķēršļus un traucējumus līgumsaistību izpildē.

Par risinājumu vienojas!

Risinājumu esošajos iepirkumos

- IUB mājas lapā ir publicēts detalizēts skaidrojums pasūtītājiem līgumu vadībai krīzes apstākļos, tai skaitā par tiesībām veikt būtiskus grozījumus līgumos, lai novērstu ārkārtējo apstākļu negatīvo ietekmi uz līgumsaistību izpildi.

Skaidrojums pieejams -

<https://www.iub.gov.lv/lv/jaunums/ligumu-vadiba-krizes-apstaklos>

Risinājumi nepabeigtajos iepirkumos

- Tiesības veikt būtiskus līguma grozījumus atbilstoši publisko iepirkumu regulējumam attiecas arī uz gadījumu, kad līgums publiskajā būvdarbu iepirkumā vēl nav noslēgts, taču pretendents piedāvājumu ir iesniedzis pirms Krievijas militārās agresijas.

Ietekme uz budžetu

- Pasūtītājam ir jānodrošina līgumcenas palielināšanai nepieciešamais papildu finansējums.
 - ✓ Pasūtītājam var nebūt pieejami līdzekļi būvdarbu sadārdzinājuma segšanai – **jārisina iespēja pašvaldībām aizņemties Valsts kasē uzsākto projektu pabeigšanai nepieciešamos līdzekļus**

Aktuālā situācija

- EM seko līdzī situācijas attīstībai būvizstrādājumu tirgū. Regulārās sanāksmes ar būvizstrādājumu ražotājiem, izplatītājiem, būvdarbu veicējiem un pasūtītājiem:
 - Maijā situācija turpina būt ļoti nestabila. Ir iespējams nodrošināt visus nozarei vajadzīgos būvizstrādājumus, taču nav nekāda skaidrība par cenu un piegādes termiņiem;
 - Cenu pieaugums, nestabilas cenas un nestabilas piegādes lielākajā daļā no būvizstrādājumu klāsta (problēma – jaunie loģistikas risinājumi, piegāžu maršrutu izveide)

Aktuālā situācija

- EM, izpildot Ministru kabineta uzdevumu ir nosūtījusi informācijas pieprasījumu pasūtītājiem par situāciju konkrētajos projektos.
 - ❖ **Secinājums – pasūtītājiem ir lielas neskaidrības par iespējamo rīcību esošajos projektos (sadārdzinājuma kompensēšana, termiņu garināšana, citi grozījumi).**

Indeksācijas formula esošiem līgumiem

$$K_B = \frac{\text{Izm}_B \cdot \left(\left(\frac{I_{B_n} - I_{B_0}}{I_{B_0}} \cdot 100 \right) - \text{Inflācija}_{\%} \right)}{100}$$

Lietotie saīsinājumi:

K_B – būvmateriālu izmaksu korekcijas summa;

Izm_B – aprēķina mēnesī tāmē paveikto darbu noteiktās būvmateriālu izmaksas;

I_B – būvniecības resursu vidējās cenu pārmaiņas un/vai būvmateriālu izmaksu indekss atbilstoši CSP datiem;

$\text{Inflācija}_{\%}$ – būvmateriāliem prognozētā inflācija atbilstoši EM veiktajiem pētījumiem par prognozētajām izmaiņām darbaspēka un būvmateriālu izmaksās Latvijas būvniecības nozarē;

0 – bāzes periods (2022. gada janvāris);

n – korekcijas periods (kalendārais mēnesis, sākot no 2022.gada 1. marta, par kuru tiek aprēķināts būvmateriālu sadārdzinājums).

Risinājumi jauno publisko būvdarbu iepirkumu gadījumā

Līgumcenas indeksācija

Indeksācijas mērķis ir pārvaldīt un samazināt cenu izmaiņu (inflācijas vai deflācijas) riskus.

1. Indeksācija pielietojama ilgtermiņa līgumiem, t.sk., arī būvniecības līgumiem, lai periodiski koriģētu līguma cenu atbilstoši cenas izmaiņām.
2. Indeksācija paredz saprātīgu līdzsvaru inflācijas risku sadalē, nosakot zināmas robežas būvniecības līguma cenas indeksācijai.
3. Indeksācijai nav ietekmes uz esošo budžetu, bet gan nākotnes iespējām.
4. Indeksācija paredzēta Ministru kabineta noteikumu projekta «Noteikumi par publisko būvdarbu līgumos obligāti iekļaujamiem noteikumiem un to saturu» (TAP saskaņošanā).
5. EM sadarbībā ar VNĪ un būvniecības nozari sagatavoja metodoloģiju indeksācijas līgumiskajam regulējumam - <https://www.em.gov.lv/lv/vadlinijas-2>.

Indeksācijas formula jauniem līgumiem

$$\mathbf{K} = \mathbf{K}_L + \mathbf{K}_M + \mathbf{K}_E + \mathbf{q} \cdot (\mathbf{K}_L + \mathbf{K}_M + \mathbf{K}_E), \text{ kur}$$

$$K_L = L_n \cdot (I_{L_n} - I_{L_0}) / I_{L_0}$$

$$K_M = M_n \cdot (I_{M_n} - I_{M_0}) / I_{M_0}$$

$$K_E = E_n \cdot (I_{E_n} - I_{E_0}) / I_{E_0}$$

Lietotie saīsinājumi:

K – būvdarbu izmaksu korekcijas summa;

K_L – darbaspēka izmaksu korekcijas summa;

K_M – būvmateriālu izmaksu korekcijas summa;

K_E – mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksu korekcijas summa;

q – netiešo būvniecības izmaksu koeficients;

L_n ; M_n ; E_n – tāmē noteiktās darbaspēka (L_n), būvmateriālu (M_n), mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas (E_n) izmaksas;

I_L ; I_M ; I_E – strādnieku darba samaksas izmaksu indekss (I_L), būvmateriālu izmaksu indekss (I_M), mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksu indekss (I_E) saskaņā ar CSP datiem;

0 – bāzes periods;

n – korekcijas periods.

Ekonomikas ministrija

Paldies!

 @EM_gov_lv,

   /ekonomikasministrija

 www.em.gov.lv

 Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519, Latvija

 +371 67013100

 pasts@em.gov.lv